

Bergambacht; aanvullend onderzoek vleermuizen, vissen, rugstreeppad, vogels

Opdrachtgever **Van Dijk Geo- en Milieutechniek**
dhr. T. Snieders

Auteur **Movares Nederland B.V.**
drs. T. Seip
Kenmerk B&O-CK-090027148 - Versie 1.0

Utrecht, 28 augustus 2009
vrijgegeven

© 2009, Movares Nederland B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Movares Nederland B.V.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
2 Methode	4
2.1 Vleermuizen	4
2.2 Vogels	5
2.3 Amfibieën	5
2.4 Vissen	5
3 Resultaten	6
3.1 Vleermuizen	6
3.2 Vogels	8
3.3 Amfibieën	9
3.4 Vissen	10
4 Conclusies en aanbevelingen	11
Colofon	13

1 Inleiding

Aan de zuidoostzijde van Bergambacht is de aanleg van een bedrijventerrein beoogd.

Ten behoeve van deze voorgenomen ontwikkeling is onderzoek gedaan naar beschermde flora en fauna in de vorm van een quickscan door Laneco (mei 2009). Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat het gebied geschikt is voor vleermuizen, vogels, vissen en amfibieën. Nader onderzoek is noodzakelijk naar deze soortgroepen om te bepalen of deze soorten daadwerkelijk aanwezig zijn en gebruik maken van de onderzoekslocatie.

Van Dijk Geo- en Milieutechniek heeft Movares opdracht gegeven om dit nader onderzoek uit te voeren.

In de voorliggende rapportage zijn de resultaten van het nader onderzoek weergegeven. Uitgangspunt hierbij vormt de Flora- en faunawet die aangeeft welke soorten op welke manier beschermd zijn en de resultaten uit de quickscan door Laneco.

Er was gevraagd onderzoek te doen naar:

- Vliegroutes van watervleermuis of meervleermuis
- Vogels met een min of meer vaste verblijfplaats (spechten, uilen en evt. roofvogels met name naar steenuil en grote bonte specht)
- Amfibieën: aanwezigheid van rugstreeppadden en andere soorten
- Vissen in alle watergangen

2 Methode

Er zijn drie bezoeken aan het plangebied gebracht:

1 juli 2009 (avondbezoek)

17 juli 2009 (overdag)

11 augustus (avondbezoek)

Op 1 en 17 juli is onderzoek gedaan naar vogels, amfibieën en vissen.

Vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden op 17 juli en 11 augustus.

2.1 Vleermuizen

De methodiek die we hanteren voor vleermuizen bestaat uit onderzoek naar mogelijke vliegroutes. Dit werd gedaan door met een batdetector in de avonden gericht naar vleermuizen te zoeken. Met de batdetector werd gedurende twee avonden op locatie geluisterd en gezocht naar mogelijk langstreckende dieren. Het uitgangspunt hierbij is het protocol van het Netwerk Groene Bureaus dat de geschikte periode, het aantal bezoeken en de periode tussen de bezoeken aangeeft voor vleermuisonderzoek. Voldoende kwaliteit van het onderzoek voor een eventuele ontheffingsaanvraag is bij het opstellen van het protocol een belangrijk uitgangspunt geweest.

Het onderzoek naar vliegroutes van meervleermuizen dient te gebeuren in de periode van 1 april tot 15 augustus met een periode van minimum 30 dagen tussen de 2 controles.

Het onderzoek naar vliegroutes van watervleermuizen dient te geschieden in de periode van 15 mei tot 15 september met een periode van minimum 20 dagen tussen de controles.

Op de locatie is er gedurende twee avonden (1 juli en 11 augustus) in de schemering tot in het donker met een batdetector geïnventariseerd. Voor de inventarisaties is gebruik gemaakt van een detector met time-expansion (Pettersson D240x). Hiermee kunnen vertraagde opnames worden gemaakt die eventueel geanalyseerd kunnen worden in het programma Batsound. Met name voor de soorten van het geslacht *Myotis*, waaronder watervleermuis en meervleermuis, is dit noodzakelijk om tot een zekere determinatie te komen.

2.2 Vogels

Uilen kunnen in de schemering waargenomen worden. Deze avond-/nachtcontroles werden gecombineerd met het veldwerk voor vleermuizen. Tijdens de vleermuiscontrole is extra aandacht besteed aan het mogelijk voorkomen van uilen door te letten op mogelijke rondvliegende dieren of uilengeluiden.

Overdag (bij licht) werden de aanwezige schuren (6 stuks) en geschikte locaties (ook boomholtes) afgezocht naar de aanwezigheid van uilen of sporen hiervan. Hierbij werd gekeken naar daadwerkelijke zichtwaarnemingen maar ook naar sporen (braakballen, uitwerpselen, prooi-resten, nesten, veren enz.). De sporen werden beoordeeld op versheid (zijn ze van dit jaar of niet). Tevens werd geluisterd naar eventueel aanwezige bedelende jongen.

Het onderzoek naar de aanwezigheid van roofvogels en spechten werd ook overdag uitgevoerd. Hierbij werd met name naar nestlocaties gezocht. Ook hier werden sporen als uitwerpselen, braakballen, prooi-resten enz. meegenomen. Daarnaast werd er geluisterd naar de zang of roep van volwassen dieren die kunnen duiden op de aanwezigheid van deze soort.

Steenuil en grote bonte specht werden tijdens de quickscan mogelijk verwacht op de onderzoeklocatie (Laneco 2009). Tijdens het onderzoek is extra aandacht besteed aan het mogelijk voorkomen van deze soorten.

2.3 Amfibieën

Voor het onderzoek werd gebruik gemaakt van diverse inventarisatiemethoden. Tijdens het avondbezoek werd geluisterd naar roepende dieren. Roepende amfibieën kunnen op soort gedetermineerd worden. Met name rugstreeppadden zijn op deze manier goed waar te nemen.

Daarnaast is er met een schepnet een bemonstering uitgevoerd gedurende de periode dat alle soorten zwemmende larven in het water hebben (eind juni - juli).

Zichtwaarnemingen tijdens het scheppen werden ook meegenomen.

2.4 Vissen

Vissen zijn met het schepnet geïnventariseerd waarbij de gehele waterpartijen uitvoerig zijn bemonsterd. Er is specifiek gekeken naar beschermde soorten zoals kleine modderkruiper en bittervoorn. Hierbij is voldoende beeld ontstaan om gefundeerde uitspraken te doen.

3 Resultaten

3.1 Vleermuizen

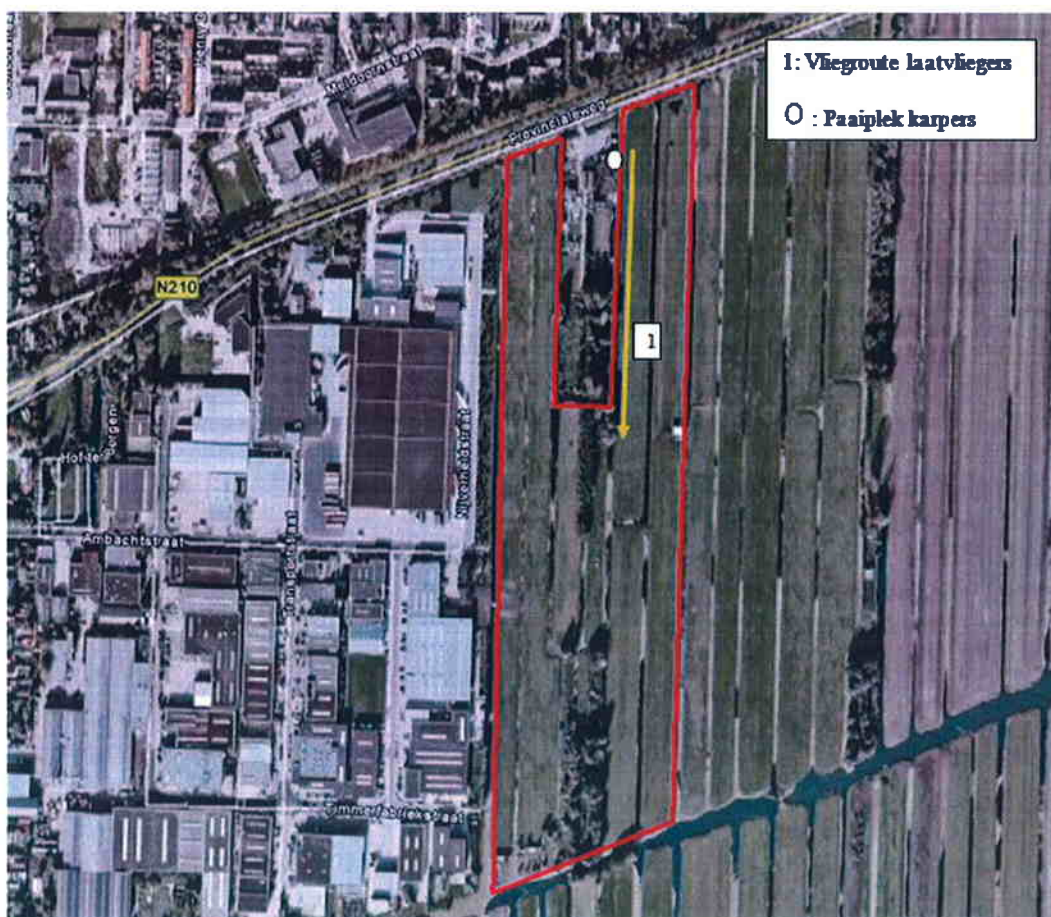
Het hele gebied is gecontroleerd op de aanwezigheid van vleermuizen, met name de watergangen die geschikt werden geacht voor vleermuizen als watervleermuis en meervleermuis om langs te vliegen of te foerageren. De aanwezige bomenrijen zijn ook gecontroleerd op het gebruik door vleermuizen. Bomenrijen in een open landschap worden door vleermuizen vaak gebruikt als lijnelement om te volgen. Op deze manier vliegen ze in vaste routes tussen hun verblijfplaats en foerageergebied.

De meeste watergangen waren echter niet geschikt als vliegroute omdat deze erg smal en begroeid waren met kroos. Hiervan maken watervleermuizen of meervleermuizen bijna geen gebruik. Een aantal watergangen werden wel geschikt geacht als foerageergebied of vliegroute. Hier is extra aandacht aanbesteed. Op de onderzoekslocatie zijn echter geen water- of meervleermuizen gezien.

Wel zijn er enkele laatvliegers waargenomen. Deze vleermuizen kwamen in een rechte lijn van het noorden naar het zuiden langs een bomenrij gevlogen om vervolgens de achterliggende weidevelden op te vliegen. Tijdens het veldbezoek op 11 augustus 2009 zijn rond de groene strook in het midden van het plangebied verspreid over de avond enkele foeragerende laatvliegers waargenomen. Waarschijnlijk hebben deze dieren een verblijfplaats in bebouwing ten noorden van het plangebied. Deze vliegen dan langs de bomenrij naar hun foerageergebied (zie figuur 1 en 2). Naast laatvliegers zijn rond het bosje in het midden van het plangebied ook diverse foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Buiten de directe omgeving van de groenstrook in het midden van het plangebied zijn binnen het plangebied geen vleermuizen waargenomen. Wel worden de bomenrijen langs de weg aan de noordzijde van het plangebied door gewone dwergvleermuis en laatvlieger als vliegroute en foerageergebied gebruikt.

Figuur 1. Bomen op de achtergrond dienen als vliegroute voor laatvliegers

Figuur2. Locatie van de vliegroule van laatvliegers en paaiplek van karpers

3.2 Vogels

In de aanwezige schuren kunnen zich mogelijk uilen bevinden. Met name steenuilen kunnen broeden in verlaten schuren of boerderijen in kleinschalig agrarisch gebied. Een gedeelte van de aanwezige bomen zal gekapt gaan worden. Hierin kunnen mogelijk nesten van roofvogels of spechten zitten.

Om een goed beeld te krijgen is het hele terrein bezocht. De aanwezige bebouwing is overdag geïnspecteerd op mogelijke nesten van steenuilen en andere vogelsoorten. Steenuilnesten of sporen van steenuilen zijn niet aangetroffen in de bebouwing. Daarnaast is er geluisterd naar roepende volwassen of juveniele steenuilen in de avonduren. Deze zijn niet waargenomen.

De bomen zijn gecontroleerd op spechtenholtes en roofvogelnesten. Deze zijn niet aangetroffen. De meeste bomen waren ook te dun om geschikt te zijn voor spechtenholten. Nesten van de grote bonte specht zijn niet aangetroffen in het onderzoeksgebied. Wel is er in de omgeving van het onderzoeksgebied een groene specht waargenomen. Nesten of mogelijkheden voor nesten voor deze soort zijn niet aangetroffen in het onderzoeksgebied.

Wel zijn er in de vervallen schuurtjes en de beplanting nesten aangetroffen van andere vogelsoorten of juveniele dieren waargenomen. O.a. van merels, koolmezen, winterkoning en huismussen. In en rond de watergangen zijn er verspreid door het gebied nesten aangetroffen van watervogels, zoals de meerkoet en eend. Deze waren in gebruik of zijn dit jaar in gebruik geweest.

Figuur 3. Meerkoet op nest in het onderzoeksgebied

3.3 Amfibieën

Tijdens de avondcontrole is er geluisterd naar roepende amfibieën. Er zijn alleen roepende middelste groene kikkers gehoord. Rugstreeppadden zijn niet waargenomen.

Tijdens de inventarisatie van de watergangen zijn er waarnemingen gedaan van middelste groene kikkers (volwassen exemplaren) en larven van de middelste groene kikker en van de kleine watersalamander. Deze zijn aangetroffen door het gehele onderzoeksgebied in alle watergangen.

Er zijn geen andere soorten aangetroffen. Andere algemeen voorkomende soorten zoals de bruine kikker en de gewone pad worden wel in het plangebied verwacht.

Figuur 4. Larven middelste groene kikker

3.4 Vissen

Alle watergangen zijn uitvoerig geïnventariseerd met een schepnet. De aangetroffen vissoorten zijn zeelt, blankvoorn, rietvoorn, karper, brasem, baars, driedoornige en tiendoornige stekelbaars en kleine modderkruiper. Alle soorten zijn verspreid door het gebied aangetroffen. Voornamelijk zijn er veel zeelten (> 20), kleine modderkruipers (± 35) en stekelbaarzen (> 150) gevangen.

Op 1 locatie zijn 10 paaiende karpers aangetroffen. Dit waren grote volwassen exemplaren. Deze locatie is ook aangegeven op de kaart (figuur 2).

Kleine modderkruiper is een beschermde soort volgens tabel 2 van de Flora- en faunawet. Van deze soort zijn ongeveer 35 stuks gevangen verspreid door het hele gebied. In elke watergang is deze soort waargenomen.

Figuur 5. Kleine modderkruiper

4 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van het aanvullende onderzoek volgen de volgende conclusies:

Binnen het onderzoeksgebied komen beschermde soorten voor. Dit zijn:

- laatvlieger en gewone dwergvleermuis (vliegroutes en foerageergebied). Dit zijn beschermde soorten van tabel 3 van de Flora- en faunawet.
- diverse broedvogels (o.a. merels, koolmezen, winterkoning en huismussen in de schuurtjes en beplanting, en meerkoet en eend in de watergangen). Alle broedvogels zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet.
- amfibieën (middelste groene kikker, kleine watersalamander). Dit zijn beschermde soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet.
- vissen (zeelt, blankvoorn, rietvoorn, karper, brasem, baars, driedoornige en tiendoornige stekelbaars en kleine modderkruiper). De kleine modderkruiper is een beschermde soort van tabel 2 van de Flora- en faunawet.

In de quickscan (Laneco 2009) werden vliegroutes van watervleermuis en meervleermuis verwacht. Deze zijn niet waargenomen. Ten aanzien van vogels werden in de quickscan (Laneco 2009) uilen verwacht. Er zijn tijdens het aanvullend onderzoek geen verblijfplaatsen van uilen en spechten in het onderzoeksgebied waargenomen. Ten aanzien van amfibieën werd in de quickscan (Laneco 2009) mogelijk de rugstreeppad verwacht. Deze is tijdens het aanvullende onderzoek niet waargenomen.

Aanbevelingen

- Voor de voorgenomen ontwikkeling van de onderzoekslocatie is een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet nodig voor de kleine modderkruiper indien er watergangen in het gebied worden aangepast of gedempt.
- Voor het gedeeltelijk verwijderen van vliegroutes en foerageergebied van de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis is geen ontheffing van de flora- en faunawet nodig. Hiervoor is alleen ontheffing nodig wanneer het gaat om vliegroutes of foerageergebieden die van cruciaal belang zijn voor de aanwezige dieren. Aangezien er in de directe omgeving voor beide soorten voldoende alternatieven aanwezig zullen de voorgenomen werkzaamheden voor de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis geen bedreiging vormen. Wel wordt aanbevolen om het aantal bomen dat wordt gekapt tot een minimum te beperken. Tevens is het wenselijk om met name de groene gedeelten zoveel mogelijk onbelicht te laten (bijvoorbeeld door gebruik te maken van gerichte armaturen).
- Voor amfibieën is geen ontheffing nodig. De aanwezige soorten (tabel 1 soorten) vallen onder de algemene vrijstelling van ontheffing bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- Het slopen van de schuurtjes, het verwijderen van beplanting en bomen en het dempen van watergangen dient buiten het vogelbroedseizoen plaats te

vinden (circa 15 maart tot augustus). Er is dan geen ontheffing van de Flora- en faunawet benodigd.

Colofon

Opdrachtgever Van Dijk Geo- en Milieutechniek
dhr. T. Snieders

Uitgave Movares Nederland B.V.

Divisie Infra
Bodem & Omgeving

Daalseplein 101
Postbus 2855
3500 GW Utrecht

Telefoon 030-265 3134
Telefax 030-265 3701

Auteur drs. T. Seip
adviseur ecologie

Projectnummer IN172955/M051

Versie:	1.0	Status	vrijgegeven
	Naam:	Paraaf:	Datum:
Opsteller	Drs. T.P. Seip	TS	28-08-2009
Controleur	Drs. C.A. van der Kooij	Ch	28-08-2009